

УДК 811.111

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-1-36>**Марина ІРЧИШИНА,***orcid.org/0000-0003-3044-9194**старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(Дніпро, Україна) ir4ish9@gmail.com***ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КОНЦЕПТУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

У статті розглянуто варіативність інтерпретації концепту як термінологічної одиниці та акцентовано увагу на контроверсивності та багатогранності трактування терміна, незважаючи на надзвичайну актуальність теми та розвиток когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології як в Україні, так і в цілому світі. Упродовж дослідження проведено порівняльний аналіз визначень терміну, наданих українськими, європейськими та американськими мовознавцями, а також дослідниками слов'янського походження 20-го та 21-го століть. Згідно з трактуванням, яке набуло найбільшої розповсюдженості та загальноживаності, концепт – це «одиниця» та «елементарна частина» знання, ментальної або психічної діяльності, функція якою полягає у збереженні інформації про світ в абстрактній формі. Також виокремлюється варіант інтерпретації концепту як «відображення» світу ментального через світ мови та «репрезентації» дійсності, знання, досвіду, а також ментальних об'єктів, які стають сформульованими за допомогою мови свідомості чи виступають своєрідним заміщенням одних абстрактних мисленнєвих образів за допомогою інших. Концепт також може бути інтерпретованим як «потенція», «можливість» або «ознака» ментальних агентів та об'єктів. У своїх наукових доробках українські мовознавці багато в чому погоджуються із думкою іноземних колег, однак наголошують на тому, що концепт є також «сукупністю» знань про об'єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п'яти психічних функцій свідомості й позасвідомого, «вмістилищем» узагальненого культурного смислу, «комплексом» культурно детермінованих уявлень та різносубстратною «структурою», яка, складаючись із багатьох складових частин, здатна проявляти свої властивості як певне утворення, що поєднує у собі характеристики таких ознак як «одиниця», «потенція», та «репрезентація».

Ключові слова: *концепт, когнітивна лінгвістика, концептологія, лінгвокультурологія, репрезентація, репрезентаційна теорія свідомості.*

Maryna IRCHYSHYNA,*orcid.org/0000-0003-3044-9194**Senior Lecturer at the Department of Ukrainian Studies and Foreign Languages
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine) ir4ish9@gmail.com***INTERPRETATION OF THE CONCEPT:
DOMESTIC AND FOREIGN EXPERIENCE**

The article considers the variability of the interpretation of the concept as a terminological unit and focuses on the controversial and multifaceted definitions of the term, despite the extreme relevance of the topic and the development of cognitive linguistics and linguoculturology both in Ukraine and around the world. The study provides a comparative analysis of definitions of the term provided by Ukrainian, European and American linguists, as well as researchers of Slavic origin of the 20th and 21st centuries. According to the interpretation that has become the most common and widely used, the concept is a “unit” and “elementary part” of knowledge, thought or mental activity, the function of which is to preserve information about the world in abstract form. There is also a variant of interpreting the concept as a “reflection” of the mental world through the world of language and “representation” of reality, knowledge, experience, and mental objects that become formulated by the language of consciousness or act as a kind of substitution of some abstract mental images by others. The concept can also be interpreted as a “potency”, “opportunity” or “sign” of mental agents and objects. In their scientific works, Ukrainian linguists largely agree with the opinion of foreign colleagues, but emphasize that the concept is also a “set” of knowledge about the object of knowledge, verbal and nonverbal, acquired through the interaction of five mental functions of consciousness and the unconscious, “container” of generalized cultural meaning, “complex” of culturally determined ideas and multi-substrate “structure”, which, consisting of many components, is able to manifest its properties as a certain education, combining the characteristics of such features as “unit”, “potency”, and “representation”.

Key words: *concept, cognitive linguistics, conceptology, linguoculturology, representation, representational theory of consciousness.*

Постановка проблеми. Упродовж декількох останніх десятиліть увагу дослідників спрямовано на вивчення концепту як основної термінологічної та однієї з найбільш дискурсивних категорій когнітивної лінгвістики, яка несе в собі відбитки багатьох лінгвістичних і позалінгвістичних інтерпретацій.

Аналіз досліджень. У роботі розглянуто праці А. П. Бабушкіна, С. Т. Воркачова, В. З. Дем'янкова, В. І. Карасик, М. А. Красавського, Д. С. Лихачова, А. М. Приходька, Г. Г. Слишкіна, Ю. С. Степанова, І. А. Стерніна та зарубіжних дослідників М. Беннета, Б. Бервячонека, В. Крофт, Х. Тіссарі, М. Шварц, К. Пікока, Т. Гоббса, Дж. Фодора, А. Вежбіцької, П. Гакера, М. Даммета, А. Кенні, Е. Зальти та інших.

Мета статті. Метою цієї статті є виявлення спільних та відмінних рис у розумінні концепту вітчизняними та зарубіжними колегами. Темою роботи є інтерпретація концепта як основної категорії когнітивної лінгвістики. Завданням є аналіз визначення концептів представниками різних течій. Предметом дослідження є особливості інтерпретацій у визначеннях, об'єктом – дефініції концепта, надані представниками різних наукових течій. Актуальність та перспективність роботи зумовлена активним розвитком когнітивної лінгвістики як окремої наукової сфери в Україні.

Виклад основного матеріалу. Поважні англійські довідники (The Cognitive Linguistics Reader, The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics) (The Cognitive Linguistics Reader, 2007; The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics Oxford, 2007) не мають концепт своїм об'єктом дослідження, згадуючи його лише як загальноживане поняття в контексті категоризації (Croft, 2004: 74–105). Тому вбачаємо доцільним та перспективним продовжувати наукову розвідку у сфері когнітивної лінгвістики та концептології, котра останнім часом сформувалась в Україні в окрему галузь. Серед англійських джерел лише праці окремих польських та скандинавських вчених присвячені цій темі (Bierwiazzonek, 2002; Tissari, 2003), на відміну від зростаючої популярності розгляду окремих концептів на пострадянському просторі на сучасному етапі.

Когнітологи слов'янського походження надають різних визначень цьому терміну. На думку А. П. Бабушкіна, ще у 70-х роках ХХ століття «концепт» не адаптувався як термін у науковій літературі і мав різні варіанти перекладу: «conceptual representation» – «семантичне уявлення», «conceptually based» – як «семантично орієнтований» «conceptual dependencies» – «сміслові

зв'язки», а слово «concepts» – як «сміслові елементи» (Бабушкін 1996: 14). У 80-х роках ХХ століття у результаті перекладу англійських джерел термін «концепт» та почав набувати популярності. На початку 90-х років ХХ століття поряд із ним (Лихачев 1993; Краткий словарь когнитивных терминов, 1996; Степанов 1997; Ляпин 1997: 40–76; Нерознак 1998; Арутюнова 1999: 543–640; Попова, Стернин 1999; Болдырев 2001; Карасик 2002 і др.) вживаються такі його аналоги як «лінгвокультурема» (Воробйов 1997: 44–56), «міфологема» (Ляхнеэньяки 1999; Базылев 2000: 130–134); «логоепістема» (Верещагін, Костомаров 1999: 70; Костомаров, Бурвинова 2000: 28); «ноема» (Гуссерль 1998). «Концепт» з'являється у науковій літературі у ХХ столітті у статті «Концепт і слово» С. О. Аскольдова, де зазначено таку інтерпретацію: «Концептом є мисленнєве формування, котре **заміщує нам у процесі мислення невідзначену кількість предметів** одного й того ж роду» (Аскольдов, 1997: 269). Як бачимо, концепт трактується як феномен, що здатен транслювати суть явища стаючи його **відображенням**.

Спроби інтерпретувати концепт за допомогою когнітивної метафори розкривають інші грані цього складного явища. Це і «багатовимірний сгусток смислу», і «змістовий квант буття», і «ген культури» (Ляпин 1997: 17), і «деяка потенція значення» (Лихачев 1993: 6), і «згусток культури у свідомості людини; те, у вигляді чого культура входить до ментального світу людини» (Степанов 1997: 40); це – «ембріон мисленнєвої операції» (Аскольдов 1997: 273). Концепт «ніби ширше над їх матеріальним та над їх чисто духовними проявами» (Степанов 1995: 18). А. Вежбіцька розуміє під «концептом» об'єкт із світу «Ідеальне», котрий має ім'я та відображає культурно-зумовлене уявлення людини про світ «Дійсність» (1999: 380). Концепт представлено вже із трьох різних ракурсів не лише як **відображення**, а також як **одиниця** (квант, ген, сгусток) та як **потенція** (ознака, можливість).

Розглянемо визначення інших слов'янських учених із метою виявлення тотожностей та відмінностей. А. П. Бабушкін у роботі «Типи концептів у лексико-фразеологічній семантиці мови» розглядає ряд неоднозначних визначень терміну «концепт», відомих із 20-х років минулого століття до сьогодні та, у свою чергу, трактує останній як «ментальну **репрезентацію**, котра визначає як речі пов'язані між собою та як вони категоризуються» (Бабушкін 1996: 16). За визначенням О. С. Кубрякової, «концепт» – це «**одиниця** ментальних або психічних ресурсів нашої підсвідомості та тієї інформаційної структури, котра **відображає зна-**

ння та досвід людини; оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку (...), всієї картини світу, відображеної в людській психіці» (Краткий словарь когнитивных терминов, 1996: 90).

З. Д. Попова та І. А. Стернін розуміють під «концептом» «глобальну мисленнєву **одиницю**, що являє собою **квант** структурованого знання» (Попова, Стернін 1999: 4). Заслужують уваги й інші інтерпретації цього терміну: концепт – це «**одиниця** мислення, що має певний цілісний зміст та реально не розпадається на менші думки, тобто **елементарна сторона** внутрішнього шару» (Чесноков 1967: 173); «пізнавальна психічна структура, особливості організації якої забезпечують можливість **відображення** дійсності у єдності різноякісних аспектів» (Холодная 1983: 23); «**змісти**, що складають когнітивно-базисні підсистеми думки та знання» (Павиленис 1986: 241).

О. В. Кравченко стверджує, що знання людини про світ складається із суми концептів, кожен із яких є складною прототипічною репрезентацією, котра виникла шляхом синтезу простих репрезентацій, викликаного зростанням когнітивного досвіду (Кравченко, 2000: 23). У зв'язку з цим можна погодитись із паралеллю між концептом та одиницями універсального предметного коду (УПК) та трактувати концепт як нейрофізіологічну **одиницю**, яка кодує інформацію у біоелектричній формі знання людини та зберігає їх в такому вигляді у довгостроковій пам'яті (Попова, Стернін 2001: 23). Ступінь актуальності концепта залежить від кількості елементів, що його складають (концептуальні ознаки та шари), а специфіка концепту та джерела його формування визначають тип (уявлення, схема, поняття фрейм, скрипт, гештальт) (Федоров, 2013: 120).

Таким чином, у трактуваннях когнітологів слов'янського походження переважає уявлення концепта як певної **частини цілісної системи** та **відображенням** одного світу іншим.

Багато спільного бачимо і у зарубіжних колег. Німецький когнітолог Моніка Шварц називає концепт елементарною ментально організованою **одиницею**, функція якої полягає у зберіганні знань про світ в абстрактному форматі (Schwarz, 1996: 55). Концептокорпус природної мови, на її думку, складають дві сфери – концепти-категорії та концепти-символи (ідіоконцепти). Перші позначають певні класи об'єктів, другі – репрезентують образи, що мають національну значущість у ментальному лексиконі (Schwarz, 1996: 88).

Згідно з трактуванням, наданим Стенфордською філософською енциклопедією у 2011 році

на офіційному сайті (Stanford Encyclopedia of Philosophy), можна виокремити три варіанти розуміння концепту: 1) як ментальну **репрезентацію** (mental representation) – психологічну сутність, котра бере свій початок у репрезентаційній теорії свідомості (РТС), де зазначається, що мислення виникає у внутрішній системі репрезентації, яка має мовоподібний синтаксис та композиційну семантику. Тому більшість думок ґрунтуються на словоподібних ментальних репрезентаціях (гіпотеза «мови думок» (Fodor, 1975), а концепт можна ототожнити із найбільш базовою **репрезентацією**; 2) як **здатність** (ability) або **потенціал**, характерний для когнітивних агентів (Bennett & Hacker 2008, Dummett 1993, Kenny 2010); 3) як складову пропозиції, абстрактний об'єкт, протиставлений ментальним об'єктам та станам (Peacocke, 1992; Zalta, 2001).

Репрезентаційна теорія свідомості (РТС) (Hobbes, 1651) вважає концепт ментальною характеристикою із ознаками, які можна визначити як **образи**. Згідно із гіпотезою «мови мислення» (ГММ) (Fodor, 2004), концепти – не образи, а слова специфічною мовою свідомості, керовані унікальним синтаксисом. Враховуючи обидві гіпотези, найвичерпніша дефініція має ґрунтуватись на обох вірогідних інтерпретаціях, тобто розглядати концепти як **репрезентації** ментальних об'єктів та певних ознак, сформульованих особливою мовою свідомості, котра створює умови для їх символного або патернового **вираження**. Згідно з визначеннями американських вчених концепт є тригранним феноменом, тобто і **одиницею** (репрезентацією), і **відображенням** через особливу мову свідомості, і виступає певною **потенцією**.

Здобутки українських вчених також мають багато спільного із попередниками, проте існують і деякі відмінності. У термінологічній енциклопедії «Сучасна лінгвістика» в статті «концепт» О. О. Селіванова називає його інформаційною **структурою** свідомості, різносубстратною, певним чином організованою **одиницею** пам'яті, яка «вбудована до колективної чи індивідуальної концептосистеми» (Селіванова, 2012: 318) та вмщує «**сукупність** знань про об'єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п'яти психічних функцій свідомості й позасвідомого» (Селіванова, 2006: 256). О. С. Бондаренко зазначає, що концепт виступає основною **одиницею** наївної картини світу, котра відбивається національною повсякденною свідомістю і є **сукупністю** знань, інформації про певну матеріальну чи ідеальну субстанцію (Бондаренко, 2003: 42).

Лінгвокогнітивний підхід до розгляду поняття «концепт» переважає у працях українських дослідників І. О. Голубовської та В. В. Жайворонок. За І. О. Голубовською, концепт є **комплексом** культурно детермінованих уявлень про предмет, певним культурно зумовленим ментальним утворенням (Голубовская, 2002: 108). В. В. Жайворонок називає концепт **вмістилищем** узагальненого культурного смислу (сенсу), що дає підстави уважати мовну одиницю культурним концептом (Жайворонок, 2006: 10). Згідно з трактуванням В. М. Манакіна, вербалізований концепт є **одиницею** етнокультурної інформації, що **відображає** світ національного сприйняття предметів і понять, позначених мовою (Манакин, 2004: 23). На думку С. А. Жаботинської, концепт є певним **мінімальним «пакетом» інформації**, котрий репрезентовано в одиницях мови та мовлення (Жаботинская, 1997: 5).

Отже, в інтерпретації вітчизняних колег можна побачити тенденцію до погодження із думкою слов'янських, європейських та американських дослідників щодо розуміння концепту як **певної елементарної частини** загальної системи та **відображенням** об'єктів за допомогою мисленневої діяльності, проте не можна не помітити, що велику увагу приділено також власне концептові як системі. Вивчаючи концепт, українські дослідники не вважають його ознакою чи потенцією, але акцентують його багатокомпонентність: концепт – це не лише мінімальна елементарна частинка, а також певний **комплекс, сукупність інформації**.

У книзі А. М. Приходька «Концепти і концептосистеми» багатовимірність та різноматіття тлумачень терміна підпорядковано декільком дефіні-

ційним моделям, які із різних наукових ракурсів розкривають непросту сутність цього явища. Концепт можна трактувати як:

1) епістемічне утворення – узагальнене знання про об'єкт та його мовне вираження, «усвідомлення інформаційних джерел людських знань і досвіду, що постають як синтез логічних, гносеологічних і когнітивних аспектів діяльності»;

2) психоментальне утворення, засноване на «ментальних та/або психічних ресурсах свідомості, пам'яті та мозку, ментального лексикону, картини світу», концепт сприймається як «найвища форма відображення дійсності у людській психіці», а також як;

3) етнокультурне утворення – результат нагромадження історичного, культурного та емоційного досвіду, де концепт є «точкою перетину між світом культури та світом індивідуальних смислів»;

4) прагматичне регулятивне утворення, що базується на здатності концептів відображати та регулювати комунікативну поведінку, стратегії, стереотипи;

5) аксіологічне утворення, основою якого є оцінювальні уявлення членів соціуму про морально-етичні та духовні цінності, поняття й уявлення (Приходько, 2013:13-15).

Висновки. Таким чином, проведений аналіз визначень, наданих представниками американської, європейської, слов'янської та української когнітивної лінгвістики, підтверджує складність створення єдиної інтерпретації концепта. Незважаючи на виділення спільних рис, таких як елементарність та образність концепта, існують також відмінності – трактування концепта як репрезентації, потенції, сукупності чи ознаки, особливий наголос на тому, що сам концепт є самобутньою системою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bennett, M. & Hacker, P. History of Cognitive Neuroscience. Oxford : Wiley-Blackwell. 2008. 332 p.
2. Bierwiazzonek B. A Cognitive Study of the Concept of LOVE in English. Katowic e: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2002. 228 p.
3. Croft W. and Cruse D. A. Cognitive Linguistics. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 356 p.
4. Dummett, M. Seas of Language. Oxford : Oxford University Press. 1993. 504 p.
5. Fodor, J. The Language of Thought. Cambridge, MA: Harvard University Press. 1975. 438 p.
6. Hobbes, T. Leviathan, or the Matter, Forme, and Power of a Commonwealth, Ecclesiasticall and Civil. 1651. 487 p.
7. Kenny, A. Concepts, Brains, and Behaviour, Grazer Philosophische Studien, 81(1). 2010. pp. 105–113.
8. Peacocke, C. A Study of Concepts, Cambridge, MA: MIT Press. 266 p.
9. Schwarz M. Einführung in die kognitive Linguistik. Tübingen, Basel : Francke, 1996. 238 S.
10. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL : <https://plato.stanford.edu/entries/concepts/#ConMenRep>.
11. The Cognitive Linguistics Reader. L. Oakville. Equinox, 2007. 974 p.
12. The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics Oxford : Oxford University Press. 2007. 1334 p.
13. Tissari H. LOVEscapes: Changes in Prototypical Senses and Cognitive Metaphors since 1500. Helsinki. Société Néophilologique, 2003. 470 p.
14. Zalta, E. Fregean Senses, Modes of Presentation, and Concepts, Philosophical Perspectives. 2001. pp. 335–359.
15. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. Москва : Языки русской культуры, 1999. 895 с.
16. Аскольдов С. А. Концепт и слово. Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология. Москва, 1997. С. 267–279.

17. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. Воронеж : Издательство Воронежского государственного университета, 1996. 104 с.
18. Базылев В. Н. Мифологема скуки в русской культуре. RES LINGVISTIKA. Москва, 2000. С. 130–147.
19. Бондаренко О. С. Про співвідношення між мовною та концептуальною картинами світу. Наук. зап. Луганського нац. пед. ун-ту. Вип. 4. Т. 1. Сер. «Філологічні науки». Луганськ : Альма-матер, 2003. С. 37–45.
20. Вежицкая А. Семантические универсалии и описание языков / Пер. с англ. Москва : Школа «Яз. рус. Культуры», 1999. 780 с.
21. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. В поисках новых путей развития лингвострановедения: концепция рече-поведенческих тактик. Москва, 1999. 84 с.
22. Воробьев В. В. Лингвокультурология (теория и методы). Москва, 1997. 112 с.
23. Голубовская И. А. Этнические особенности языковых картин мира. Киев : Издательско-полиграфический центр «Киевский университет», 2002. 293 с.
24. Гуссерль Э. Картезианские размышления. Санкт-Петербург : Наука, 1998. 316 с.
25. Жаботинская С. А. Когнитивная лингвистика: принципы концептуального моделирования. Черкаси : Сіяч, 1997. Вип. 2. С. 3–11.
26. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : словник-довідник. Київ : Довіра. 2006. 703 с.
27. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.
28. Кравченко А. В. Методологические основания когнитивного анализа значения. Иркутск : изд-во ИГЭА, 2000. С. 8–32.
29. Краткий словарь когнитивных терминов / Под общей редакцией Е.С. Кубряковой. Москва : Издательство МГУ, 1996. 245 с.
30. Костомаров В. Г., Бурвикова Н. Д. Современный русский язык и культурная память. Этнокультурная специфика речевой деятельности. Москва, 2000. С. 23–36.
31. Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка 1993. Т. 52. Вып. 1. № 1. С. 3–9.
32. Ляпин С. Х. Концептология: к становлению подхода. *Концепты*. Вып. I. Архангельск, 1997. С. 11–35.
33. Ляхнеэмяки М. Перевод и интерпретация: о некоторых предположениях и мифологемах. *Теоретическая и прикладная лингвистика. Вып. I: Проблемы философии языка и сопоставительной лингвистики*. Воронеж. 1999. С. 32–45.
34. Манакин В. Н. Сопоставительная лексикология. Киев : Знання, 2004. 326 с.
35. Нерознак В. П. От концепта к слову: к проблеме филологического концептуализма. *Вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков*. Омск, 1998. С. 80–85.
36. Павиленис Р. И. Язык. Смысл. Понимание. Язык. Наука. Философия. Логико-методологический и семиотический анализ. Вильнюс, 1986. С. 240–263.
37. Попова З. Д., Стернин И. А. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях. Воронеж, 1999. 30 с.
38. Приходько А. Н. Концепты и концептосистемы. Днепропетровск : Белая Е. А., 2013. 307 с.
39. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Черкаси, 2012. 488 с.
40. Федоров М. А. К вопросу онтологического статуса концепта. *Философские науки. Вестник ЗабГУ. № 03(94)*. 2013. С. 119–122.
41. Холодная М. А. Интегральные структуры понятийного мышления. Томск, 1983. 190 с.
42. Чесноков П. В. Слово и соответствующая ему единица мышления. Москва : Просвещение, 1967. 192 с.

REFERENCES

1. Bennett, M. & Hacker, P. History of Cognitive Neuroscience, Oxford: Wiley-Blackwell. 2008. 332 p.
2. Bierwiazzonek B. A Cognitive Study of the Concept of LOVE in English. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2002. 228 p.
3. Croft W. and Cruse D. A. Cognitive Linguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 356 p.
4. Dummett, M. Seas of Language, Oxford: Oxford University Press. 1993. 504 p.
5. Fodor, J. The Language of Thought. Cambridge, MA: Harvard University Press. 1975. 438 p.
6. Hobbes, T. Leviathan, or the Matter, Forme, and Power of a Commonwealth, Ecclesiasticall and Civil. 1651. 487 p.
7. Kenny, A. Concepts, Brains, and Behaviour, Grazer Philosophische Studien, 81 (1). 2010. pp. 105–113.
8. Peacocke, C. A Study of Concepts, Cambridge, MA: MIT Press. 266 p.
9. Schwarz M. Ainführung in die kognitive linguistik [Introduction into cognitive linguistics] Tübingen, Basel : Francke, 1996. 238 S. [in German].
10. Stanford Encyclopedia of Philosophy [Електронний ресурс] URL <https://plato.stanford.edu/entries/concepts/#ConMenRep>.
11. The Cognitive Linguistics Reader. L. Oakville. Equinox, 2007. 974 p.
12. The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics Oxford. Oxford University Press. 2007. 1334 p.
13. Tissari H. LOVEscapes: Changes in Prototypical Senses and Cognitive Metaphors since 1500. Helsinki. Société Néophilologique, 2003. 470 p.
14. Zalta, E. Fregean Senses, Modes of Presentation, and Concepts, Philosophical Perspectives. 2001. pp. 335–359.
15. Arutiunova N. D. Yazyk i mir cheloveka [Man's Language and World]. M. Yazyki russkoi kultury, 1999. 895 p. [in Russian]
16. Askoldov S. A. Kontsept i slovo. Russkaia slovestnost. On teorii slovestnosti k structure teksta [Concept and word. Russian philology. From the theory of philology to the structure of the text] M. 1997. P. 267-279. [in Russian].

17. Babushkin A. P. *Tipy kontseptov v leksiko-frazeologicheskoi semantike yazyka*. [Types of concepts in lexical and phraseological semantics of the language] Voronezh. Voronezh State University Publishing House. 1996. 104 c. [in Russian].
18. Bazylev V. N. *Mifilogema skuki v russkoi culture*. [Mythologeme boredom in Russian culture]. RES LINGVISTIKA. M. 2000. C. 130-147. [in Russian].
19. Bondarenko O. S. *Pro spivvidnoshennia mizh movnoiu na kontseptualnoiu kartunamy svitu*. [About the correlation between the linguistic and the conceptual worldview]. Scientific notes of Luhansk national pedagogical university. Ed. 4. Vol. 1. «Philological Sciences». Luhansk. Alma-Mater, 2003. C. 37–45. [in Russian].
20. Wierzbicka A. *Semanticheskie universalii i opisaniie yazykov*. [Semantic universalia and language description]. Language of Russian Culture, 1999. 780 p. [in Russian].
21. Vereshchagin Ye. M., Kostomarov V.G. *V poiskah novykh putei razvitiia lingvostranovedeniia: kontseptsiiia reche-povedencheskikh taktik* [In search of new ways of development of linguistic and area studies: concepts of speech and behavioural tactics]. M. 1999. 84 c. [in Russian].
22. Vorobiov V.V. *Lingvokulturologiia (teoria i metody)* [Linguistic culturology: theory and methods] M. 1997. 112 c. [in Russian].
23. Golubovskaia I.A. *Etnicheskie osobennosti yazykovykh kartin mira*. [Ethnic peculiarities of linguistic worldviews] K.: Izdatel'sko-poligraficheskiiy tsentr "Kievskiy universitet". 2002. 293 c. [in Russian].
24. Gusserl E. *Kartezianskiiie razmyshleniia*. [Kartesianian reflections] St. Petersburg. Science. 1998. 316 c. [in Russian].
25. Zhabotinskaiia S. A. *Kognitivnaia lingvistik: printzipy kontseptualnogo modelirovaniia*. [Cognitive linguistics: Principles of concept modelling]. Cherkasy: Siyach. 1997. Issue 2. P. 3-11. [in Russian].
26. Zhaivoronok V. V. *Znaky ukrayinskoyi etnokultury: slovnyk-dovidnyk*. [Signs of Ukrainian ethnic culture: dictionary-manual]. K.: Dovira. 2006. 703 p. [in Ukrainian].
27. Karasyk V. I. *Yazykovoii krug: lichnost, kontsepty, diskurs*. [Language circle: personality, concepts, discourse]. Volgograd: Peremena. 2002. 477. [in Russian].
28. Kravchenko A. V. *Metodologicheskiye osnovaniya kognitivnogo analiza znacheniya*. [Methodological grounds of cognitive analysis of the meaning]. Irkutsk: IGEA. 2000. P. 8-32. [in Russian].
29. *Kratkiy slovar kognitivnykh terminov. Pod obshchei redaktsiiey Ye. S. Kubriakovoii*. [Abridged dictionary of cognitive terms. Edited by Ye. S. Kubriakova]. M.: Izdatel'stvo MGU. 1996. 245 p. [in Russian].
30. Kostomarov V. G., Burvikova N. D. *Sovremennyyi russkiy yazyk I kulturnaya pamiat. Etnokulturnaya spetsyfika rechevoi deyatelnosti*. [Contemporary Russian Language and cultural memory. Ethnic and cultural specifics of speech activity]. M. 2000. P. 23-36. [in Russian].
31. Likhachev D. S. *Kontseptosfera russkogo yazyka*. [Conceptual sphere of the Russian language]. 1993. Vol. 52. Issue. 1. № 1. P. 3-9. [in Russian].
32. Liapin C. H. *Kontseptologiya: k stanovleniyu podhoda. Kontsepty*. [Conceptology: to the formation of the approach. Concepts]. Vol. 1. Arhangelsk. 1997. P. 11-35. [in Russian].
33. Liahnemiaki M. *Perevod i interpretatsiya: o nekotorykh predpolozheniyakh i mifologemah. Teoreticheskaya i prikladnaya lingvistika. Tom 2. Problemy filosofii yazyka i sopostavitelnoi lingvistiki*. [Translation and interpretation: about some suggestions and mythologemes. Vol. 2. Issue 1: Problems of linguistic philosophy and comparative linguistics]. Voronezh. 1999. P. 32-45. [in Russian].
34. Manakin V. N. *Sopostavitelnaya leksikologiya*. [Comparative lexicology]. K.: Znannia. 2004. 326 p. [in Russian].
35. Neroznak V. P. *Ot kontsepta k slovu: k probleme filologicheskogo kontseptualisma. Voprosy filologii i metodiki prepodavaniya inostrannykh yazykov*. [From concept to the word: about the problem of philological conceptualism. Issues of philology and methodology of foreign language teaching]. Omsk. 1998. P. 80-85. [in Russian].
36. Pavilenis R. I. *Yazyk. Smysl. Ponimaniye. Yazyk. Nauka. Filosofiya. Logiko-metodologicheskiiy i semioticheskiiy analiz*. [Language. Sense. Understanding. Language. Science. Philosophy. Logical, methodological and semiotic analysis]. Vilnius, 1986. P. 240-263. [in Russian].
37. Popova Z. D., Sternin I. A., Poniatyie "kontsept" v lingvisticheskikh issledovaniyakh. [The notion "concept" in linguistic studies]. Voronezh. 1999. 30 p. Воронеж, 1999. 30 c. [in Russian].
38. Prikhodko A. N. *Kontsepty i kontseptosistemy*. [Concepts and conceptual systems]. Dnipropetrovsk: Belaya Ye. A. 2013. 307 p. [in Russian].
39. Selivanova O. O. *Svit svidomosti v movi. Mir soznaniya v yazyke*. [World of consciousness in the language]. Cherkasy. 2012. 488 p. [in Ukrainian].
40. Fiodorov M. A. *K voprosu ontologicheskogo statusa kontsepta*. [To the issue of the ontological status of the concept]. *Filosofskiye nauki. Vestnik ZabGU № 03 (94) 2013 pp.* 119-122. [in Russian].
41. Kholodnaia M. A. *Integralnyie struktury poniatynogo myshleniya*. [Integral systems of conceptual thinking]. Tomsk. 1983. 190 p. [in Russian].
42. Chesnokov P. V. *Slovo i sootvetstvuyushchaya yemu yedinit'sa myshleniya*. [World and the unit of thinking corresponding to it]. M.: Prosveshcheniye. 1967. 192 p. [in Russian].